

Özel Hastaneler Yönetmeliğinde yer alan bazı çalışma kuralları

Özel Hastaneler Yönetmeliği 30.01.2025 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik'le, 2002 yılında yürürlüğe giren ve üzerinde onlarca değişiklik yapılmış olan aynı adlı Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni Yönetmelik'te, önceki Yönetmelik'te yer alan ve hastane açılışı için gerekli görülen fiziki yapı, cihaz ve personele ilişkin kurallar benzer şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin, çalışanların hak ve yükümlülüklerine ilişkin bazı düzenlemeleri şöyledir:

1. Yönetmeliğin kapsamı

Yönetmelik, ağız ve diş sağlığı hastaneleri dışındaki bütün özel hastaneleri kapsamaktadır.

2. Radyoloji merkezi ve tıbbi laboratuvar zorunludur

Özel hastanelerde, bir adet seyyar röntgen cihazı bulunması ve en az 500 mA gücünde röntgen cihazının bulunduğu bir radyoloji merkezi kurulması zorunludur.

Özel hastanelerde hasta kabul ve tedavi ettiği uzmanlık dallarının gerektirdiği tıbbi biyokimya ve/veya tıbbi mikrobiyoloji laboratuvarı bulunması zorunludur. Özel hastanenin açmak istediği tıbbi biyokimya ve/veya tıbbi mikrobiyoloji laboratuvarı için uzman tabip kadrosunun bulunmaması durumunda, talep etmesi halinde bu uzmanlık dalında Bakanlıkça kadro verilir.

Özel hastanelerin bünyesinde yapılmayan, radyoloji ve tıbbi laboratuvar tetkikleri için hizmet alımı yapılabilir. Özel hastaneler bu hizmet alımlarını ruhsat/faaliyet izin belgesi bulunan diğer sağlık kuruluşlarından veya tıbbi cihaz satış yetki belgesine sahip yüklenici firmalardan yerinde hizmet alımı şeklinde yapabilir. Bazı hizmetlerin hizmet alımı yoluyla gördürülmesi özel hastaneyi sorumluluktan kurtarmaz; hizmeti alan hastane ile hizmeti veren kurum veya kuruluş, bu uygulamadan ve sonuçlarından müştereken sorumludur.

Hizmet satın alma yoluyla sunulan hizmetlerle ilgili tetkik istem ve sonuçları, elektronik sistem üzerinden yürütülür ve hizmet alan hastane sistemine entegre edilir. Hizmet alımı yapılan kurum veya kuruluş tarafından hastadan ayrıca bir ücret talep edilemez.

3. Hizmet alımı suretiyle sağlık hizmeti sunulması önemli ölçüde sınırlanmıştır

Önceki Yönetmelikten farklı olarak, hekimlerin kurduğu şirketlerden hizmet alımı yoluyla hastanenin belli bölümlerinin kiralanması yahut alt işverene verilmesi gibi görünen çalışma biçimine kural olarak son verilmektedir.

Özel hastanelerin bünyesinde yapılmayan, radyoloji ve tıbbi laboratuvar tetkikleri için hizmet alımı yapılabilir. Özel hastaneler bu hizmet alımlarını ruhsat/faaliyet izin belgesi bulunan diğer sağlık kuruluşlarından veya tıbbi cihaz satış yetki belgesine sahip yüklenici firmalardan yerinde hizmet alımı şeklinde yapabilir (m.6/11).

Sağlık personeli özel hastanede, ancak hastaneyi işleten şirkete bağlı bordrolu olarak çalışabilir. Bu kişilerin sosyal güvencesi 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4/1-a maddesine bağlı olarak sağlanır (m.15/2). Bu kural, Yönetmeliğin Yasaklar başlıklı 43. maddesinde de ayrıca belirtilmiştir “1) Bu Yönetmelikte hizmet alımına izin verilmiş hizmetler dışında hastane faaliyet izin belgesinde yer alan uzmanlık dallarındaki klinik hizmetler üçüncü kişiler eliyle gördürülemez.”

Önceki Yönetmelik’e göre en temel değişikliklerden biri olan çalışma biçimine ilişkin bu düzenleme derhal yürürlüğe girmiştir. Mevcut özel hastanelere, personel standardına uyum sağlanması için süre vermiş olan Geçici 4. Madde uyarınca, Yönetmelikte belirtilen personel sayısına mevcut özel hastanenin tam olarak ulaşamamış olması 31.12.2025 tarihine kadar kabul edilebilir; bu nedenle bir yaptırım uygulanmaz. Ancak özel hastanelerin şirketlerden tıbbi hizmet almasının yasaklanmasının bu kapsamda değerlendirilmesi mümkün değildir. Tıbbi hizmetlerin üçüncü kişilerden alınması gibi görünen uygulamaya ivedilikle son verilmesi ve ilgili sağlık personelinin özel hastanenin bordrosuna alınması gereklidir.

Yönetmelik’te yer alan bu kuralın uygulanması konusunda Bakanlığın oldukça katı olmaya çalıştığı, söz konusu kurala bağlanan yaptırımdan anlaşılmaktadır; 43. Maddenin (1) bendinin ihlali halinde, “**Sağlık tesisinin ruhsatı iptal edilir. ilgililer hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.**” (EK-2/a Özel Hastane Hizmete Esas Denetim Sorgu Ve İdari Yaptırım Formu No:14)

Yaklaşık on yıldır sürdürülen, özel hastanelerin hizmet alımı yoluyla sağlık hizmeti sunması uygulamasına son verilerek bütün sağlık çalışanlarının özel hastane ile iş sözleşmesi imzalayarak çalışması, sağlık hizmetlerinin niteliğinin artırılması ve çalışanların işçilik haklarının korunması bakımından olumludur. Ancak, bu kadar uzun süre yürütülen uygulamanın sona erdirilmesinde bazı hususlara dikkat etmek gerekecektir.

Öncelikle, halen kendisine kurdurulan şirket çalışanı gibi görünerek özel hastaneye hizmet sunarken bordroya geçirilen kişilerin işçilik hakları ilgili özel hastanedeki çalışmalarının başladığı tarihten sözleşmenin sona erdiği tarihe kadarki dönemi kapsar. Bir başka anlatımla, 2015 öncesinde iş sözleşmesiyle çalışan; 2015 yılından sonra, kurduğu şirket üzerinden çalışan ve şimdi yine iş sözleşmesiyle özel hastaneye bağlı olarak çalışan hekimin sözleşmesinin kıdem tazminatını gerektiren şekilde feshedilmesi halinde sadece bu son dönem değil bütün çalışma süresi gözetilmelidir.

Diğer yandan, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışırken emekli olanlara verilen ilave ödemenin şartları arasında sigortalı olarak çalışmamak da bulunmaktadır. İlgili maddede yer alan düzenleme uyarınca, “*Bu madde kapsamında ilave ödemededen yararlanacaklardan, sosyal güvenlik destek primi ödemek suretiyle çalışanlar dâhil herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olarak çalışanların ilave ödemeleri, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ay başından itibaren kesilir (5434 s.K. Ek Madde 84).*” Bu bağlamda, emekli aylığının yanı sıra ilave ödeme alan ve özel hastanede çalışan hekim ve dış hekimlerinin. özel hastanede bordrolu olarak çalışmaya başlamalarıyla birlikte kendilerine ödenen ilave ödeme kesilecektir. Dolayısıyla, ücretin belirlenmesinde emekli aylığında ortaya çıkacak bu kaybın telafisini sağlayacak bir miktarın saptanması gerektiğine dikkat edilmelidir.

4. Birden fazla yerde çalışma aynı ilde iki sağlık kuruluşuyla sınırlanmıştır

Önceki Yönetmelik’te, özel hastanede çalışan tabip ve dış tabiplerinin biri il dışında olabilecek şekilde toplam üç özel hastanede çalışabilecekleri belirtilmiş iken yeni Yönetmelikte il dışında çalışma kaldırılmış; birden çok yerdeki çalışma da aynı ildeki iki özel hastane ile sınırlanmıştır: “(3) *Planlama kapsamındaki özel sağlık kuruluşlarında çalışan tabip/uzman tabipler ve dış tabipleri, Bakanlığın istihdam planlamaları gereğince, 1219 sayılı Kanununun 12 nci maddesine uygun olmak kaydıyla aynı ilde kadrolu çalıştığı özel sağlık kuruluşu dışında planlama kapsamındaki bir özel sağlık kuruluşunda daha kadro dışı geçici çalışabilir (m.16/3)*”

5. Vakıf üniversiteleri ile işbirliği protokolü bulunan özel hastanelerde hekim ve dişhekiminin ikili çalışmaları sınırlı olarak mümkündür

Vakıf üniversiteleri ile özel hastaneler arasında işbirliği protokolü yapılarak özel hastanenin vakıf üniversitesi tıp ve dişhekimliği fakültesi öğrencilerinin hasta başında alacakları eğitimler için gerekli olan eğitim ve araştırma hastanesi gibi kullanılması mümkündür.

Yönetmelik’te yapılan düzenlemeyle, işbirliği yapılan vakıf üniversitesinden veya Devlet üniversitesinden hekim ve dişhekimlerinin mesai dışında işbirliği yapılan hastanenin boş olan uzman hekim kadrosunda çalıştırılabilecekleri belirtilmiştir: “*Vakıf üniversiteleriyle iş*

birliği protokolü bulunan özel hastaneler, tabip ve diş tabibi kadro sayıları için ayrı ayrı hesaplanmak şartıyla ve bu kadro sayılarının yüzde yirmisini geçmemek üzere belirlenen sayıda profesör ve doçenti, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 36 ncı maddesinin yedinci fıkrası kapsamında Devlet üniversitelerince yapılacak değerlendirmede uygun bulunması halinde yapacakları kurumsal sözleşme çerçevesinde mesai dışında hastanenin boş uzman tabip kadrosunda çalıştırabilir (m.16/5).”

Vakıf üniversitesi tıp ve dişhekimliği fakültelerinde görevli öğretim üyeleri, üniversite hastanesi dışında yalnızca vakıf üniversiteleriyle iş birliği protokolü bulunan bir özel hastanenin boş uzman tabip kadrosunda çalışabilir (m.16/8).

6. Nöbet tutulmasında çalışma belgesi düzenlenmesine gerek yoktur

Özel sağlık kuruluşlarında çalışan tabip/uzman tabipler, kendi çalışma saatleri dışında başka bir özel hastanenin acil servis, klinik servis veya ünitesinde, adına çalışma belgesi düzenlenmeksizin nöbet tutabilir (m.16/7). Bu ikili çalışmanın, 1219 sayılı Yasa'nın 12. maddesindeki kısıtlamaya uygun olması gereklidir.

7. Kadro dışı geçici çalışma geniş bir istisna olarak mevcuttur

Yönetmelik'te esas olan Bakanlık tarafından tanınmış kadro sayısı kadar hekimin özel hastanede çalışmasıdır. Ancak bu ana kuralın geniş istisnası, kadro dışı geçici çalışma adıyla mevcuttur. Buna göre, aşağıda belirtilen hekimler, uygun kadro şartı aranmaksızın özel hastanede çalışabilirler:

-60 yaşını dolduran tabipler ile engellilik oranı en az yüzde 60 olan tabipler

- yurtdışından döndükten sonra altı ay içinde başvurması halinde, yurtdışında en az iki yıl süreyle mesleğini icra eden tabipler,

- Sağlık durumu aciliyet arz eden ve/veya başka kuruma sevki tıbben riskli olan hastalar için, tedavisini üstlenen tabibin talebi üzerine tıbbi görüş, destekleyici ve tamamlayıcı hizmet veya yardım alınması için konsültasyon hizmetine ihtiyaç duyulan uzmanlık dalında o ildeki öncelikle özel sağlık kuruluşlarındaki kadrolu tabiplerden olmak üzere davet edilen konsültan tabip,

- Bakanlıkça izin verilmesi kaydıyla yabancı tabip ve tabip dışı sağlık meslek mensubu,

- Bir yıl içinde toplamda altı ayı geçmeyecek şekilde, Bakanlıkça uygun görülmesi halinde Türkiye’de mesleğini icra etme yetkisine sahip olan ve yurt dışında mesleki faaliyette bulunan tabip ve diş tabipleri.

8. Muayenehanesi olan hekimlerin, kendi hastalarının teşhis veya tedavisi için özel hastaneden yararlanmaları sınırlı şekilde mümkündür

Muayenehanesi olan hekimlerin özel hastanelerin özellikle ameliyathanelerinden yararlanmalarında önceki Yönetmelikte getirilmiş olan sınırlama bu Yönetmelikte de sürdürölmüştür.

Muayenehanesi bulunan tabipler, hizmet bedeli hasta tarafından karşılanmak kaydıyla, muayenehanesine müracaat eden hastalarının tedavisini sözleşme yapmak suretiyle ilgili branşta ruhsatı bulunan özel hastanelerde yapabilir.

Özel hastaneler, ilgili uzmanlık dalındaki toplam kadro sayısının üçte birini aşmayacak şekilde tabiple sözleşme yapabilir. Muayenehanesi bulunan 60 yaş üstü tabipler, sözleşme yaptığı hastanelerin birinde bu kadro sınırlamasına tabi tutulmaz.

Muayenehanenin bulunduğu ilde ilgili uzmanlık dalında sözleşme yapılabilecek uygun özel sağlık kuruluşu bulunmadığı hallerde talep edilmesi halinde Bakanlığın uygun görüşüyle yakın bir ildeki özel hastane ile sözleşme yapılabilir.

Sözleşme imzalanın hastanede muayenehaneden gelen hastaya öngörölen müdahalenin yapılamadığı durumlarda tabibin istediği başka bir hastanede bu işlemin yapılması için ilgili il sağlık müdürlüğü tarafından vaka bazlı özel izin verilebilir (m.24)

Ayrıca, bu konuda, bir de kazanılmış hak istisnası tanımlanmıştır Yönetmelikte. Buna göre, “7/1/2023 tarihinden önce muayenehanesi bulunan hekimler, sözleşme yapacakları özel hastaneden en fazla ikisinde bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde yer alan kadro sınırlamasından muaf tutulur. Bu hekimlerin muayenehanelerini kapatmaları halinde üç ay içinde aynı ya da farklı ilde tekrar muayenehane açmaları durumunda muafiyetleri devam eder (Geçici Madde 7).”

Av.Mustafa Güler

Hukuk Danışmanı